

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 49.

Løverdagen den 8de December 1860.

4de Aarg.

Indhold.

Landbrugsskole i Hohenheim i Würtemberg. — Om Udryddelsen af Lidsler. — Lysparken. — Inden- og udenlandske Efterretninger. — Meteorologiske Jagttagelser.

Landbrugsskolen Hohenheim i Würtemberg.

(Uddrag af Optegnelser under et Ophold i Ulandet af S. P. Neumann.)

Enhver, som af Interesse for Jordbruget berøiser Tyskland, undlader sjelden at besøge det skønne og veldyrkede Kongerige Würtemberg og fremfor alt Landbrugsskolen Hohenheim, der er bleven navnkundig som et af Europas fortrinligste Landbrugsinstitutter.

Landbrugsskolen Hohenheim ligger omtrent 1 Mil fra Hovedstaden Stuttgart og blev for 40 Aar siden ganske grundlagt af den endnu levende Konge Wilhelm, som for sin varme Interesse for Landbruget har faaet Navnet Landbrugskongen. I Slutningen af forrige Aarhundrede var Hohenheim Residens for Hertug Karl af Würtemberg. Denne Fyrste interesserede sig levende for Havedyrkning og lod udføre store og skønne Haveanlæg, og for at fremme Frugtdyrkingen anlagde han en betydelig Frugtræskole. Disse Anlæg blev forestaaet af Digteren Schillers Fader. Hohenheim var paa denne Tid berømt for sin skønne og smagfulde Park og Have.

Landbrugsinstituttets første Direktør var den navnkundige Schwerts. Han blev efterfulgt af den Tids mest bekjendte Landøkonomer Beckerlin, Pabst m. fl. Den nuværende Direktør Hr. Walz er en Mand, som udmærker sig ligesaa vel ved sine grundige Kundskaber, praktiske Duelighed og varme Interesse for sit Kald som ved sin Humanitet og ekkelige Karakter.

Hohenheim eies af Staten. Det kontrolleres af et Centralbureau for Landbrug, der danner en Afdeling af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Forbegødet udgjør 770 Tdr. Land. Heri er dog ikke iberegnet Skoven, der har en Udstrækning af cirka 5000 Tdr. Land. Godsset ligger cirka 1300 Fod over Havslæden.

Der er i Hohenheim forenet 3 forskjellige

Skoler, en høiere og lavere Landbrugsskole samt en Forsskole. Ved den høiere Landbrugsskole er Formaålet hovedsagelig et meddele grundig Indsigt i Landbrugsvidenskab; ved den lavere at bringe Landalmuens Søner praktisk Dygtighed.

Jeg vil først nærmere omhandle den høiere Landbrugsskole. For at Indlændinge kan optages maa de godtgjøre, at de besidder den Fordannelse, som udfordres for at kunne tilegne sig den høiere Landbrugsundervisning. Helt ønskes man, hvad der i Würtemberg ofte sker af vorde Landmænd, at de, som søger om Optagelse i Institutet har nydt Undervisning ved en mindre polyteknisk Skole og altsaa har tilegnet sig Begyndergrundene af Naturlæren; endnu bedre er det, om de desuden i en Latinskole har erholdt nogen klassisk Dannelse (Studiet af de døde Sprog og de klassiske Forfattere spiller i Würtemberg en vigtig Rolle i den almindelige Dannelse). Strængt Hensyn tages desuden til Elevernes praktiske Forbannelse, om de er opdragte i et Landbrug, om de har gjenemgaaet en lavere Landbrugsskole eller under en længere Tids Ophold paa en velbrevet Gaard har sat sig ind i det praktiske Landbrug. Eleverne maa ved Indtrædelsen have fyldt sit 18de Aar.

Indlændinge maa, naar de fratræder Institutet underkaste sig offentlig Examen. Udlandinge er ikke hertil forpligtede, men har Afgang deril, om de ønske det.

For Indlændinge er den aarlige Kontingent cirka 40 Spd.; for Udlandinge cirka 120 Spd. i det første Aar; det andet Aar $\frac{1}{3}$ mindre. Derfor erholder Eleverne Undervisning, et mobleret Værelse og Middagsmad. Elevernes Antal (de Forsskolerende iberegne) var i Aaret 1858 cirka 150, hvoraf omtrent $\frac{1}{3}$ Udlandinge, et Bevis paa den store Anseelse og Tillid, Institutet har erhvervet sig. Desuden frekventeres Institutet aarlig af endel, som ikkun under en kortere Tid opholder sig der. Saadanne kaldes Hospitanter. De betaler til Institutet omtrent 2 Mk. daglig for Logis, og kan deltage i Undervisningen i Lighed med de faste Elever; deres Ophold ved Institutet kan dog ikke udstrækkes over 4 Uger.

Et Kursus ved den høiere Læreranstalt varer i 2 Aar. Elever med gode Gøner og Fordundskaber kan dog gjøre sig færdige i kortere Tid. Undervisningen meddeles af 14 Lærere

og er ordnet saaledes, at samtlige Lærefag bliver foredraget og den hele theoretiske Undervisning kan erhverves i Løbet af 1 Aar. Læretiden inddeles i et Vinter- og et Sommerhalvaar, mellem hvilke der om Vaaren og Høsten er en Ferie af 3 til 4 Uger.

Undervisningen inddeles i:

a. Hovedfag.

Planteproduktionslære (Ager-, Eng- og Have- dyrkning),

Dyrproduktionslære (Husdyravl.)

Bedriftslære (Landhusboldning).

b. Hjælpefag.

Arithmetik, Geometri, Landmaaling, Nivel- lering, Mekanik, Redskabs- og Maskintegning, Fysik, Kemi, Geognosi, Fysiologi, Botanik, Dyr- lægevidenskab, Bygningslære, landøkonomisk Tek- nologi og landøkonomisk Bogføring.

Ved Undervisningen bestræber man sig for at hvad der læres og foredrages ret maa blive forstaaet og tilegnet af Eleverne og søger at an- skueliggjøre det med de Midler, som dertil staar tilhaande. Saaledes er t. Ex. Undervisningen om Maskiner og Redskaber altid forenet med Fo- revisning af Modeller og Redskaber, Undervis- ningen om Husdyrene ledsages af Sammenkom- ster i Fjøs og Stald. Anstaltens Direktør, Hr. Walz, der tillige er Bestyrer af det hele Jord- brug og foredrager et af Hovedfagene, gaar i Regelen daglig ud i Eftermiddagstimerne fra Klokken 2 til 6 for at tilse Gaardsdriften, og er da altid ledsaget af endel af Eleverne, hvem det stedsse staar frit under disse Timer at slutte sig til ham. I Udførelsen af Arbejderne ved Gaarden deltager den høiere Læreaanstalts Ele- ver i Regelen ikke. Derimod foretages under Vejledning af den praktiske Lærer sædvanlig hver Loverdags Eftermiddag paa et særskilt dertil ud- lagt Stykke Jord Dvælses i forskellige Arbejder, saasom Pløining og Harvning. I Manntidene har Eleverne daglig to Timers Undervisning i Udførelsen af de herhen hørende Arbejder.

Undervisningens Hjælpemidler.

- Som det vigtigste af disse maa nævnes det til Anstalten hørende Jordbrug. Hohen- heims Jorder er inddelte i 3 a 4 Hoved- dele, hvilke hver har sin særskilte Drifts- maade. Disse danner ligesom Monstre for de Sædskifter og Driftsmaader, som i Wür- temberg maa ansees for de hensigtsmæs- sigste.
- Besætningen, bestaaende af 16 Heste, af hvilke i Regelen 8 anvendes til Avl, 20 Arbejdsøxer, 80 til 90 Stykker Hornkvæg, forstørstedelen af Künnenthaler-Schweizer- race, 900 Stkr. Faar af forskellige ædle Racer.
- Hohenheims Skove. Der er som ovennævnt indtaget et Areal af 5000 Tdr. Land.
- En Forsøgsmark, inddeelt i 110 Dele, hver paa cirka $\frac{1}{2}$ Maals Størrelse. Her an- stilles Forsøg med forskellige Værter, Gjød- selarter og Dyrkningsmaader.

- En botanisk Have, en betydelig Frugttræ- skole og Kjøkkenhave.
- En meget omfattende Samling af Redska- ber, Maskiner og Modeller. Denne Sam- ling indeholder Redskaber og Modeller ikke blot fra den nyeste, men ogsaa fra ældre Tider og giver saaledes en historisk Over- sigt over Landbrugets Udvikling i denne Retning.
- Flere landøkonomisk-tekniske Fabrikker, t. Ex. Møllebryggeri, Brændevinsbrænderi, Runkel- ro-Sukkerfabrik, Potetesmel-, Ediffe- og Frugtmost-Fabrik, tvende Kornmøller samt en Fabrik til Forsærdiggelse af Landbrugs- redskaber og Maskiner.
- Et Bibliothek paa henved 4000 Bind, be- staaende af naturvidenskabelige, landøkon- omiske og forstøkonomiske Værker.
- Et kemisk Laboratorium tilligemed en Sam- ling af fysiske Instrumenter.
- En Samling af Naturalier. Heraf nævnes en Samling af Mineralier og Bergarter, en Samling af Jordarter fra Ind- og Ud- landet, en betydelig Frosamling, et Herba- rium, en zoologisk Samling m. m.
- Maarlige større landøkonomiske Ekspeditioner. I Ferterne om Vaaren og Høsten foretages af forskellige Lærere paa Høstetens, Ager- brugets eller Naturvidenskabens Begne læn- gere Ekspeditioner med Eleverne. I disse Ekspeditioner, der varer omtrent 4 Uger, kan saamange af Eleverne deltage, som har Lyst. Næsten hvert Aar foregaar saadanne læn- gere Ekspeditioner til de sydlige Alpelande og Italien. Lærerne erholder Rejseomkostnin- ger af Staten; Eleverne derimod maa selv bestræbe disse.

(Fortsættes.)

Om Udryddelsen af Tidsler.

(Af Agric. Gaz.)

I alle Lande er Tidslen et besværligt Ukrud for Landmanden, og navnlig gjælder det Ager- tidslen, *Carduus arvensis*, der følger Agerbruget i alle Verdensdele. Den har en krybende, ved- varende Rodstok, der opsender oprette, enaarige, 3—4 Fod høje Stammer; og disse Eiendomme- ligheder ved de aarlig tiltagende Stammer og videre krybende Rodstokke have i Forbindelse med nogle Særegenheder ved den unge Plantes Ud- vikling bidraget til den almindeligt antagne Me- ning, at Plante udelukkende udbreder sig ved sin krybende Rod. Landmændene antage endog almindeligt, at den ikke fremkommer af Frø, og de have derfor ikke bekymret sig om at afbuge de blomstrende Planter, for at forhindre dem i at sprede deres Frø. For nu at prøve Tidsel- frøets Spireevne, saae vi den 2den September 1859 10 Frøform, der vare samlede faa Dage iforveien. Den 21de samme Maaned var ikke

alene alt Froet kommen op, men endnu inden Vinteren havde de unge Planter faaet deres eendommelige taffede Blade. Ved den første Frost døde Planterne tilsyneladende bort, og de vare saaledes overladte til deres Skjæbne. Da Foraaret kom, bemærkede vi, at nye Skud kom frem af Jorden, og nogle Planter optoges den 17de Februar dette Aar til nærmere Undersøgelse. Af Tegningerne 1 og 2 sees det, hvorledes et kraftigere Liv forberedes ved Hjælp af Rodstoffet under disse Froplanters tilsyneladende Død. Det er derfor ikke paafaldende, at Landmændene ikke have bemærket Froplanter af Tidslen, naar vi se, at deres Liv er saa kort, at den unge Plante neppe udvikler sig udover det Trin, paa hvilket den tilfældige Jagttager ikke kan skjelne den fra Planter af andet Fro, førend den bukker under for Vinteren og tilsyneladende dør bort.

Fig. 1

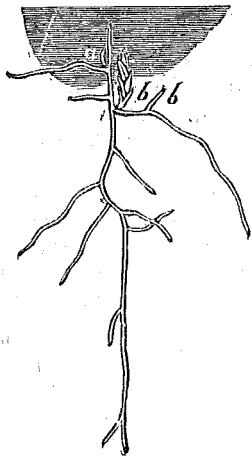

Fig. 2.

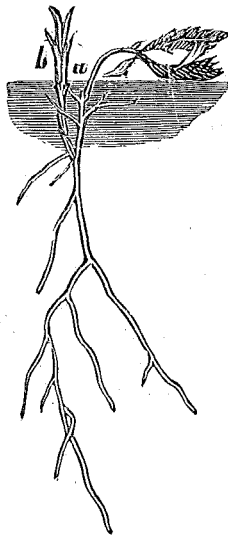
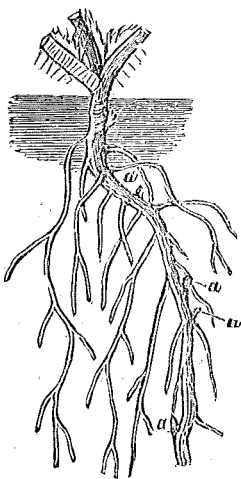

Fig. 3.

Paa Tegningerne 1 og 2 bemærke vi Spizerne b b, der i Lobet af Sommeren ville vore op og forberede det næste Sæt Dine, a a, der tjene til Artens Forøgelse og Udbredelse. Den sidste Undersøgelse foretoges den 8de Juni dette Aar, da Roden havde naaet en Størrelse af 12 Tommer. Fig. 3 viser den øverste Del af denne Rod, hvorfra det gøldte Skud har udviklet store torneede Blade, og derimod det 3die Sæt Dine a a a

forberede Tidslens Forplantning, idet nogle af dem i det 3die Aar vore op til frugtbare Stængler.

Vi se altsaa, at Tidselfroet kan spire hvert Efteraar; saasnart det er modent, spredes det af

Binden fjernt og nær, og alt dette foregaar saa roligt, at man neppe tror paa Planter af Fro. En nærmere Undersøgelse vil fremdeles vise, at et enkelt Frohoved kan indeholde 150 Frokorn, og naar vi have 10 Blomster paa hvert Skud, og Planten (som Tilfældet var med Fig. 3) har 8 Skud, saa faa vi $150 \times 10 \times 8 = 12000$ Frokorn, som det mulige Fro-Udbytte i den enkelte Tidselflantens 3die Aar. Man kan saaledes ikke undres over, at Jorden pludselig og uventet kan belemres med Tidsler, eller at deres Udryddelse frembyder ikke ringe Vanskeligheder. Tidlig Afgræsning i Foraaret hjælper til at forme mindste dette Onde. Grebet er intet daarligt Redskab til at udrydde den med. Plogen skjærer blot Rodstoffene i Stykker og forøger saaledes Ondet i høi Grad, og det er de saaledes fremkomne enkelte Planter, som man saa ofte tager op for at se, om Planten er en Froplante eller ei. Af disse Jagttagelser sees det, at Tidslen ikke alene kaster Fro, men at dette ligesaa fuldt som andet Fro er i Besiddelse af Spirekraft; dog maa det bemærkes, at meget Tidselfro baade af denne og andre Arter fortares af Fuglene, navnlig Finkene, en Kjendsgjerning, der kan have givet Landmanden Anledning til den Slutning, at Tidsler kun frembringe gøldt Fro. Dog bidrager ogsaa Fuglenes Maade, at tage deres Føde paa, til at en Del af Froet flyver bort, og vi have seet, med hvilket muligt Resultat.

Af disse Bemærkninger fremgaar, at den virksomste Maade at komme Tidslerne saavel som andet Ukrud tillivs paa, bestaar i ikke at lade dem kaste Fro. De bør derfor hugges af overalt, inden de blomstre, og det ikke alene paa Markerne, men ogsaa paa Vejsider og øde Heder. Levende Hegn ere altsaa ofte gunstige Steder for Tidslerne, og den sædvanlige Praxis, at hugge Ukruddet om i Kornmarkerne mellem Korset og Hegenene, burde anvendes overalt.

Det gaar med Tidslen som med alle andre Planter, at man maa lære deres Natur og Levemaade at kjende. Paa Grund af Ubekjendtskab hermed har der med Hensyn til Tidsler hersket megen Vilfarelse, og vi er berettigede til at slutte, at de store Masser af denne Plante, som man ofte træffer paa, er ligemeget en Folge af Uvidenhed og af Skjodesløshed.

Det fortjener endnu at undersøges om Tidselfroden virkelig dør bort, som det antages, naar den har baaret Fro, og om dens Levetid ikke kunstigt forlænges, naar Blomsterstænglen hugges af før eller under Blomsstringen.

(D. U. f. L.)

Lystparken.

Lystpark og Lysthave ere to Udtryk, som ikke sjældent bruges som ensbetydende, skjønt de ere væsentlig forskellige. Vi ville her forsøge

paa at vise, hvad der rigtigst betegnes ved hvert af dem.

Ordet Park skal stamme fra det gammelceltiske Sprog og er vel beslægtet med det franske Parkuet, et for sig afluttet Num. I Jagtproget forstaaes ved Parken en med Stakit og smagt Vildt for Jagtens Skyld. Allerede de gamle Romere havde Parter (Leporina) ved deres Villæer, og de, som tilhorte Pompeius og Hortensius, ere blevne berømte. Endnu tidligere havde de persiske Konger „Paradiser,“ der skulle have haft en Udstrækning af flere Mile; ja selv de kinesiske Keisere have forvandlede store nogne Strækninger af det tartariske Jehol til en Række storartede Parter. Ogsaa Angelsakserne skulle alt tidligt have haft Jagtparker. I England gjorde Henrik den 1ste Begyndelsen med at indrette saadanne; de rige og mægtige Adelsmænd fulgte snart det givne Exempel, og selv Gæstligheden blev ikke tilbage; man har saaledes en Beretning om at paa Reformationens Tid havde Biskoppen af Norwich 14 Parter for Vildt.

Lidt efter lidt forsøgte man at forskjønne disse Parter, og de bleve til virkelige Anlæg i en naturlig Stil; de begyndte at blive almindelige paa Kontinentet, især fra den Tid (1780) man begyndte at foretrække den frie engelske Stil for den stive franske.

Det er vistnok umuligt at fremstille Forfjælen imellem Park og Have klarere end Puchler og Muffau gjør det i en „Aendutungen über Landschaftsgärtneret,“ hvorfor vi her gjengive hans Ord:

„Begge ere to meget forskjellige Ting, og det er maaste en Hovedsag ved alle de tydske Anlæg efter engelsk Stil, jeg kjender, at denne Forfjæl ikke er behørigt iagttaget, saa at der næsten overalt træder os imøde en Sammenroden af Kunst og Smagløshed. Tager man Ordet Park i dets videste Betydning, kan det betegne hele det Grundstykke, som er anvendt til Baaningshuset og til Opstilling af et Naturmaleri, men i en mere begrænset, og det er den egentlige, et fra den saakaldte Pleasoureground og Haven, som det indestutter, meget væsentligt forskjelligt Hele. Parken skal kun have den Karakter, vi finde i de frie naturlige Landskaber; Menneskehaanden maa være saa lidet synlig deri som vel mulig og kun gjøre sig bemærkelig ved vel vedligeholdte Beie og hensigtsmæssigt anbragte Bygninger. At lade disse sidste blive hvorte, saaledes som Flere have foreslaaet, og for at vedligeholde Illusionen om den vilde Natur aldeles usforstyrret, lade os vade i høit Græs og rive os tilbøds mellem Tjørne, uden at vi finde en Bænk for den trætte Vandrer eller et venligt Hus, synes mig at være meget smagløst, og der hører en rousseausk Dverpændthed til at kunne opstille et saadant Princip; Parkanlægget skal vel fremstille Naturen, men det skal være den til Menneskenes Nytte og Fornøielse tillæmpede Natur. Kan man optage det en Mølle, et Fabrik, et lille Meiere o. s. v.,

faar det derved forøget Liv og Afverling, hvad der fortjener al Ubefaling, saafremt det ikke overdrives.

Aldeles forskjellige herfra ere de Principer, som ligge til Grund for Pleasoureground og Haven, hvor forskjellige disse sidste end ere, som Blomster-, Vinter-, Frugt- og Kjøkkenhaver. I England har jeg seet erotiske, kinesiske, amerikanske, ja Munk- og Porcellainshaver. Jeg kan her benytte med nogen Forandring en Sætning, jeg tidligere har udtalt, og sige, at naar Parken er en koncentreret idealiseret Natur, er Haven en rummelig Volig; i den sidste maa derfor den personlige Smag have sin berettigede Plads, ja endog enkelte smaa Snurrepiberier benyttes, og det maa være tilladt der ganske at lade Fantasien frit Spillerum; Alt der skal være beregnet paa Skjønhed og Bekvemmelighed, vise en omhyggelig Vedligeholdelse, og saa megen Pragt som Midlerne tillade. Græsset skal — for at bruge et vel noget forslidt men ret betegnende Udtryk — ligne et grønt Floielstæppe, hvorpaa der er anbragt et Broderie af Blomster med livlige Farver. Smukke eller sjældne Planter, forsaavidt Kunst og Natur i Forening kunne bevirke en frodig Udvikling af dem, enkelte interessante eller smukke Dyr, forfriskende Vand-spring, hyggelige Hvilepladse med zirlige Bænke, den svale Skygge af tætte Alleer, Regelmæssighed og Lune, fort Alt maa her være benyttet til Afverling, ligesom en saadan ogsaa bør vise sig i Arrangementet af Værelserne i Huset, som hører til Haven; denne kan da betragtes, som en Fortsættelse af hine, som en Række større Værelser under fri Himmel, hvis blaa Telt med de steds verlende Skyer, paa hvilket Sol og Maane skinne som evige Lystroner, træde istedetfor maa lede Løfter. At give detaljerede Regler for det hele Arrangement tilkommer den tekniske Kunstgartner, som dog ogsaa bør tage noget Hensyn til Cierens Lebhæber, og som af Damernes fine Smag og livlige Indbildningskraft vil faa mangt særdeles nyttigt Vink.“

En væsentlig Betingelse for at Anlægget af en Lystpark skal kunne kaldes vellykket er vistnok, at den staar i et passende Forhold til Storrelsen og Udstyningen af den Bygning, hvortil den hører. Den kan enten aldeles styldes Kunsten eller kan være gjort noget fuldkommen ved Hjælp af denne, forsaavidt den tidligere har været naturlig Stov. I Trægrupperingen bør der forst og fremst findes Naturlighed og dernæst Skjønhed og Kontrast; de enkeltstaaende Trær maa have smukke Former og ligeledes Græssladerne med hvad de bære. Snurrepiberier maa ikke støde Diet. Templer, Grotter og andre lignende formentlige Forfjællinger have ikke deres Plads der, thi de virke forstyrrende i Billedet; vil man benytte en enkelt saadan Gjenstand, da bør den idetmindste være saa simpel og naturlig som vel mulig. En bred Bei, som ikke er lagt i altfor store Bolgelinier, maa føre til Hovedbygningen, og Alt, hvad der hindrer Udbygningen, bør fjernes fra dens Nærhed. Som nogle af de Parter i

Lystskand, der vel nærmest svarer til den Ibe, der her er forsøgt stikkeret, have vi seet Muskau, Branitz, Babertsberg, Reichardsbrunnen, Wörlich, og herhjemme ere forffjellige Partier af Jægersborg Dyrehave, Fredensborg Lystskov, hvor der dog endnu er vel meget tilbage af det tidligere Anlæg, der vidner om „Have,“ Lystskoven ved Badstuen ved Frederiksborg Slot, Herlufsholm og Anlægget ved et Par enkelte Herregaarde de os bedst bekendte Exempler paa virkelige Parter. Ofte horer man Frederiksborg Have betegnet som en Park, men det er en Misbrug af Ordet, den er kun en Lyst- eller Spadserehave. (D. H.)

Til

Medlemmerne af den norske Dyrlægeforening.

I Dyrlægemødet den 28de Juni 1860 vare af de ældre Medlemmer tilstede: Alf, Kolderup, Nielsen-Sæther, Baumund, Bager og Wold, samt af senere indmeldte: Benzen, Korpsdyrlæge Holm, Hoffgaard, Lambrechts, Myhrvold, Pedersen, Stal og Thesen.

I samme Møde opstillede følgende Spørgsmaal til Diskussion i Dyrlægemødet i Februar 1861.

- 1) Ere vi i vort Land i Besiddelse af Hundyracer, passende for vore Forholde, som ved hensigtsmæssig Behandling kunne svare til Bestemmelsen, eller ere vi nødte til at ty til Udlandet, for at forædle og forbedre dem?
- 2) Hvad er Marsag til Bentsjorhed hos Kvæget, og hvilke ere de Midler, hvorved den bedst kan forebygges?
- 3) Hvorledes ytrer Kalvningssfeveren sig? Hvad er Marsagen, og hvorledes indrettes Behandlingen?

Man ønskede meget, at Besvarelser af ovennævnte Spørgsmaal fremkom saa betimeligt, at Afhandlingerne kunde blive ordnede og gjen-nemgaede forend Mødet tog sin Begyndelse, en Opfordring, Bestyrelsen tillader sig at lade ud-gaa til Landets samtlige Dyrlæger.

Christiania den 28de Juli 1860.

Baumund,
f. L. Formand.
(Budst.)

Indlandet.

Christiania. Aftenbladet meddeler, at til Medlemmer af den Kommission, der skal nedlægges angaaende Skattevæsenet, skulle, efter Sigende, Dhr. Statsraad Stang, Amtmand Høllisen, Lektor Aschehoug, Meland og Pastor Harbitz være udsædte.

— Lammers holdt nylig religiøse Foredrag i Golden og Ulfesø.

— Bestyrelsen for Christiania almindelige Brandforsikringselskab har udstædt Indbydelse til Dpretrettelse af et norsk Livsforsikringselskab, „Fdm,“ der, forat spare Administrations-Udgifter, skulde sættes i Forbindelse med ovennævnte Brandforsikringselskab. Det skulde træde i Virksomhed i Begyndelsen af 1861.

— Ved den norske Statstelegraf have Indtægterne i 3die Kvartal d. N. udgjort 22,889 Spd. 90 ø, og, med Fradrag af Sveriges og Udlandets Tilkommende 15,332 Spd. 20 ø. Det tilsvarende Bruttobeløb for samme Tidrum i 1859 var 18,864 Spd. 59 ø og Nettobeløbet 11,023 Spd. 15 ø.

— Amtmandenes Indberetninger om Udfaldet af Høsten:

1) Fra Nedenæs og Nobygdslagens Amt af 19de November.

Alf Hø er der saagodtsom over det hele Amt avlet en storre Mængde end sædvanligt, men det kolde og regnsfulde Veir udover Sommeren og under Indhøstningen har bevirket, at kun en meget ringe Del deraf er bleven godt indhøstet; den største Del af Avlingen har formedelst mislig Indhøstning tabt saameget i Godhed, at Aaret, hvad Høavlingen angaar, i det Hele staar under et Middeelsaar; en stor Del Hø er ogsaa gaaet tilspilde derved, at der, navnlig paa Høfjeldsaatterne i Søterødalen faldt Sne, forinden Indhøstningen havde fundet Sted.

Ogsaa paa Kornhøstens Udfald har det uaf-ladelige Regnveir udøvet en høist skadelig Indflydelse, saa at denne i endnu højere Grad end Hø-høsten maa ansees mislykket. Foruden at Kvantiteten af det avlede Korn paa de fleste Steder er mindre end sædvanlig, er dets Kvalitet ogsaa særdeles slet: en stor Del deraf er indhøstet, forend det havde naaet Modenhed; selv hvor det er bedst, er Kjemnen let og giver lidet Mel, som derhos ogsaa er slet. Fogden i Nobygdslaget forklarer saaledes, at det i Almindelighed ikke kan anvendes til Fladbrød uden med Tilfætning af kjøbt Korn, navnlig Rug. Det er at befrygte, at det iaar avlede Korn paa de fleste Steder vil blive uisenligt til Sædekorn.

Seller ikke med Hensyn til Poteteshøsten har Aaret været heldigere; paa mange Steder er Pøeteterne raadnede i Jorden, saa at de tildels iffe engang har spiret, dels været i en saadan Tilstand, at det ikke har kunnet lønne sig at tage dem op; overalt har de været lidet foldige og smaa, men, hvor de have staart i nogenlunde tør Jord, ret gode.

Hertil kommer endnu, at paa mange Steder langs Elvedragene er baade Alger og Eng ved de store Flomme saaledes oversvømmet med Dynd og Sand, at Avlingen saavel af Hø som af Korn og Potetes ganske er tilintetgjort, — samt at Indhøstningen af det Lidet, som er avlet, formedelst dens Langvarighed og de mange Afbyrdelser, som det ugunstige Veir har forarsaget, er blevet usædvanlig besværlig og kostbar.

2) Fra Finnmarkens Amt af 5te November.: Ifølge de fra Fogderne modtagne Indberetninger og efter hvad jeg forøvrigt har erfaret, har

Høsten overalt i dette Amt givet et ualmindelig godt Udbytte. Af Hø har Mængden vel ikke været saa stor som ifjor, men dog fuldkommen tilfredsstillende, og det man har faaet er derhos af en fortrinlig Kvalitet, da Indhøstningen har været begunstiget med heldigt Veir. De Egne, som driver Kornavl, har af Samme faaet en baade rig og velbjerget samt god Afgrøde; Frost vides intetsteds at have gjort Skade. Ogsaa Poteterne, af hvilke Udsæden i flere Præstegjelde efterhaanden er stærkt tiltaget, har iaar givet usædvanlig mange Fold af mere end almindelig Godhed. Sygdom paa denne Frugt ved jeg ikke er mærket nogetsteds her i Amtet. Tilførslen her til Byen har været overflødig og Prisen har i længere Tid ikke overstegit 4 Ort Londen. Af andre Rodfrugter, som dog er af mindre Betydning, har Udbyttet forholdsvis været omtrent som af Poteter.

Sommerfiskeriet har i Hammerfest Fogderi og Karlsø Præstegjeld af Tromsø Distrikt, fornemmelig af Sei, været meget godt, men forøvrigt ubetydeligt og flere Steder aldeles mislykket. Dog var der, som meldt i min Skrivelse af 4de August, ogsaa ved Badsø en kort Tid godt Seifiske, ligesom Haalfjærringfiskeriet ved Bardo, efter hvad der er mig berettet, har givet et ganske anseeligt Udbytte, — der siges omtrent 1500 Tønder Lever, som repræsenterer en Kapital af 7—8000 Spd. Sild, tilbids af en meget god Sort, har udover Høsten i Senjen og Tromsø Fogderi paa flere Steder og i længere Tid været fiske, vel ikke i nogen synderlig Mængde, men dog saavidt, at det har været til væsentlig Hjælp baade for Landalmuen og Bybefolkningen.

Jeg antager saaledes, at de fleste Egne inden Amtet er vel forsynede for Vinteren og haaber, at denne overalt kan imødesees uden Frygt. Mindst god formenes Tilstand at være i Tanen, hvor baade Baar- og Sommerfiskeriet har givet et faare ringe, og for Mange aldeles intet Udbytte; men ikke heller derfra har jeg hørt om nogen Nød.

Ratten mellem den 12te og 13de Oktober rasede i Varanger, fornemmelig ved Bardo og i Sydvaranger, en orkanagtig Storm, som gjorde temmelig megen Skade paa Fartøier, Waade og Pakhuse m. m. Ved den under Vygning værende Kirke i Sydvaranger nedkastedes den opførte Del af Taarnet.

3) Fra Nordlands Amt af 31te November: De angaaende Høstens Udfald inden dette Amt modtagne Indberetninger lyder særdeles tilfredsstillende. Waade Hø-, Korn- og Poterehøsten har paa Grund af den i disse Egne usædvanlige Sommervarme i Forbindelse med et iøvrigt for Vegetationen gunstigt Veir næsten overalt uden Undtagelse givet et meget godt, ja paa flere Steder endog rigt Udbytte, og Indbjergringen er ligeledes saagodtsom overalt foregaaet under det for samme gunstigste Veir. Vel indtraf efter Skiraannen noget Regnveir, som paa enkelte Steder forsinkede Indbjergringen af Kornet, men den Skade, som herved forvoldtes, tør ansees at være af ganske uvæsentlig Betydning. Høavlen blev paa Grund af den kolde Vaar i Forbindelse med den derpaa fol-

gende langvarige Tørke vistnok ikke i Kvantitet saa betydelig som i forrige Aar, men derfor høves ansetelig fuld Erstatning i dens fortrinlige Kvalitet. Kornet kom overalt til fuld Modenhed, og saa tidligt, at det intetsteds vides at have lidt af Nattefrost; det Samme var Tilfældet med Poteterne. Tørraaddenbed paa Poteterne vil man have sporet paa enkelte Gaarde i Beisfjorden; andetsteds i Amtet vides hverken denne eller anden Potetesygdom at have vist sig.

Eiden Høstens Begyndelse er der, fornemmelig i Helgelands Fogderi og i den søndre Del af Salten, forefaldet Sildesikke af mere end sædvanlig Betydning, som ikke blot forskaffer Almuen Sild til Husbrug, men tillige afgiver betydelige Kvantiteter til Udførsel. Silden, som var usædvanlig stor og fed, betaktes i Forskningen med 24 a 60 β pr. Tønde, men steg senere, da flere Kjøbefartøier indfandt sig, til 1 Spd. og 1 Spd. 24 β .

Efter den rige Velsignelse, som saaledes baade paa Land og Sø er blevet Almuen tildeel, tør man antage, at dens økonomiske Tilstand fortiden er mere tilfredsstillende, end den i flere Aar har været.

Gausdal. Den 18de f. M. nedbrændte begge Stuebygningerne og en Bøddbygning paa Gaarden Stubrud i Ilgedalen i Gausdal. Noget Indbo og Klæder reddedes. Dødsvarer indebrændte en 80-aarig blind Mand, der havde sledført sig hos Gaardbrugeren.

I Drammen nedbrændte ligeledes Matten til 2den d. M. 4 Gaarde til en Assurancefum af 4500 Spd.

Kongsberg. I Anledning fra flere Laasthandlere nedlagt Paaastand om Erstatning for den dem tilhørende Laast, der gik i Drift under den store Flom ved Sprængningen af Solværelts Tommerhængsler, blev nylig afholdt et Overblik paa Kongsberg. Resultatet heraf var, at man, ligesom ved Underblikket, fandt, at Manglerne ved Hængslet vare saa betydelige, at det ei kunde ansees for at have været betryggende, om endog blot en mindre Flom havde fundet Sted iaar. Sagen skal undergives Domstolens Kjendelse.

Stananger. Sorenskriveren i Nyfylke har domt Johannes Thorsen, Fatland til en Straf af 4 Dages Fængsel paa Vand og Brod for Grusomhed med Dyr.

I Trondhjem opholdt sig nylig 4 Russer, der ere udsendte af den russiske Regjering for at gjøre sig bekendte med vore Fiskerier. De have foretaget lignende Undersøgelser i det kaspiske Hav og ved Nowaja Semlja.

Udlandet.

Sverige. Prinds Döfars Gemalinde har nogle Dage i Slutningen af f. M. lidt af en mild, rheumatisk Feber.

— I det kgl. Husgeraadskammer har man nylig gjort nogle overordentlig rige Fund af kostbare, tilbids ubrugte ægte Sobelinstapeter, Fløielstapeter med særdeles smukke Guldbroderier, Tronhime, Sen-

geomhæng, Bordtepper, og fem man anslaaer til en Million Rigsdalers Værdi. De skulle nu bruges ved Istandfattelsen af Gripsholms Slot.

Frankrig. Den i sidste No. af Ugekriftet omtalte Forandring i den franske Forfatning er fæstet ved et Dekret af 24de f. M. i hvis Indledning Keiseren siger, at han, i den Hensigt at tilstaa Statens store Korporationer Andel i Styrelsen og give dem et glimrende Bevis paa sin Tillid, har udstedt dette Dekret.

Af Dekretet hidfattedes følgende: Art. 1. Senatet og den lovgivende Forsamling skulle hvert Aar ved Sessjonens Aabning votere en Svaradresse paa vor Throntale. Art. 2. Adressen skal voteres i Nærværelse af Regjeringens Kommissærer, der skulle give Kamrene alle nødvendige Oplysninger om Keiserdommets ydre og indre Politik. Art. 3. For at give den lovgivende Forsamling Anledning til at udtale sine Anskuelser under Diskussionen om Love og for at lette Udøvelsen af Retten til at stille Amendementer, skal den 54de Artikel af vort Dekret af 22de Marts 1852 atter træde i Kraft og Reglementet for det lovgivende Korps modificeret paa følgende Maade: Umiddelbart efter Fordelingen af Lovudkastene og paa den af Præsidenten fastsatte Dag skal den lovgivende Forsamling, forinden den udnævner sine Komitèer, træde sammen til en Komitè for lukkede Døre. En summarisk Diskussion om Lovudkastene skal finde Sted og Regjeringens Kommissærer skulle tage Del i samme. Den nuværende Bestemmelse bliver hverken anvendelig paa Lovudkast af lokal Interesse eller i presererende Tilfælde. Art. 4. For at Offentliggjørelsen af Senatets og den lovgivende Forsamlings Debatter kan blive hurtigere og fuldstændigere, skal følgende Udkast til en Beslutning forelægges Senatet: De af Redaktionssekretærene under Præsidentens Autoritet i enhver Forsamling redigerede Beretninger om Senatets og den lovgivende Forsamlings Forhandlinger skulle hver Aften tilsendes alle Blade. Desuden skulle Debatterne under ethvert Møde optages af Hurtigskrivere og fuldstændigen meddeles i det officielle Blad for den følgende Dag. Art. 5. Saalænge Sessjonen varer, vil Keiseren udnævne Ministre uden Portefølje for i Kammeret i Forening med Statsraadets Præsident og Medlemmer at forsvare Regjeringens Lovudkast. Art. 6. Vort Højes Ministerium ophæves; dets Funktioner overtages af Hofmarskalken.

— Den franske Minister, Persigny har udstedt følgende Cirkulære: Dekretet af 24de November forbereder en fredelig Udøvelse af Friheden; det anbefaler de fiendtlige Partier at forsones sig.

Italien. Kong Franz holder sig endnu i Gaeta, naattet Piemonteerne gjøre hyppige Angreb og vedligeholde et meget energisk Bombardement. Garnisonen gjorde vel nylig et Udfald for at gjenvinde sin Stilling i Forstæderne, men bleve med betydeligt Tab kastede tilbage.

— Kong Viktor Emanuels Ministerraad har antaget et Forslag af Farini om at inndeile Italien i forskjellige Regioner med selvstyrende eller selvlovgivende (autonomiste) Administrationer. Forhandlingerne herom skulle overlades til det Parla-

ment, der skal sammenskabes fra alle de italienske Stater. Italien skulde, efter Farinis Forslag inddeles i 10 Regioner, nemlig Piemont, Ligurien, Sardinien, Lombardiet, Parma, Modena, Romagna, Toscana, Neapel og Sicilien. Hver Region faar en Gouvernør med udstrakt Fuldmagt og et Regionalraad. Centralmagten vil faa Lidet som muligt blande sig i Regionernes særlige Anliggender, idet disse, nemlig Regionerne, saavidt mulig, beholde deres gamle Rettspleie og Institutioner. Regionerne deles i Provindser, der som hidtil bestyres af en Generalintendant med et Provindsalraad. Provindserne deles igjen i Distrikter og Distrikterne i Kommuner.

— Kong Viktor Emanuel har paa Grund af Uroligheder i Palermo, opsat sin Reise dertil.

China. „Monitoren“ af 29de f. M. meldte følgende: Tre Mile fra Peking have de Allierede slaaet 60,000 Tartarer, hvorefter Keiserens af Chinas Broder ankom til de Allieredes Leir for at undertegne Freden. Ifølge andre Efterretninger af 4de Oktober fra Shanghai blev en Hær paa 25,000 Tartarer slaaede ved Chan-kia-wan, hvorved disse tabte 2000 Mand og 50 Kanoner. Derimod blev Konsul Parker, Lord Elgins Sekretær, „Times“s Korrespondent og flere Officerer fangne af Tartarerne, da de vovede sig forlangt bort under Forberedelserne til at slaa Leir. I den 21de September stedfunden anden Træfning bleve 30,000 Tartarer, efter en kort Kamp adspredt og forsvandt hinsides den store Kanal. Den 22de September indfandt chinesiske Underhandlere sig i de Allieredes Leir og forsikrede, at Keiserens Broder var udnævnt til Kommissær og at Fangne vare i god Behold i Peking.

En Landeindom, bestående i en behagelig Egn i Skjeborg Sogn i Nærheden af Soen, 1 Mil fra Frederikstad, og hvorpaa kan fødes 2 Heste, 10 a 12 Kjør med tilsvarende Antal Faar, sælges paa Grund af Eierenes Døtreise, med nuhavende Besætning, Avling, Gaardredskab og Jndbo for 5000 Spd. paa særdeles gode Konditioner. Det bemærkes, at den til Eiendommen hørende Skov stoder lige til Soen og har i længere Tid været fredet. Nærmere Underretning kan erholdes hos Rosenlund i Christiania, Nøstergaden No. 3.

Gaard tilsalgs for 600 Spd.

I Nordlands Amt, Vosotens og Vesteraalens Fogderi, Hadsjels Præstegjeld, er Gaarden Sigrav, Matr.-No. 27, af Skyld 1 Ort 20 Skill., strax tilsalgs paa meget billige Vilkaar. Paa Gaarden fødes 12 a 14 Kjør, 2 Heste, 30 a 40 Smaasæ. Til Gaarden ligger foruden en udmærket god og stor Havnegang et meget stort Areal, der med noget Arbejde kan blive den bedste Gørnærk, saa der om nogle Aar kan høstes dobbelt saa meget Gø som nu. Høsen bestaar af en Stuebygning med Kammer og Kjøkken, et Stabur med Sval, et Hjør med Solade og et Vedskur. Poteter avles paa Gaar-

den; at saa Korn har man ikke forsøgt, da Faavlen og Fiskeriet har tilstrækkelig underholdt Dyfnderne. Noget Vireklov og udmærket Torvmyr findes. Hvis den paatænkte Dei snart lægges over Gaarden, kan Gieren deraf høste mange Fordele. Der er en Husmand paa Gaarden og flere kan ned-sættes; ligesaa kan det bemærkes, at Gaardpriserne paa de Kanter stiger for hvert Aar. Halvparten af Gaarden kan overtages af Kjøberen i Mai Naaned førstkommande, medens den anden Halvdel er bortforpagtet paa længere Tid.

Liebhabere behøge at henvende sig til Under-tegnede, der bor i Drammensveien No. 1 i Kristi-ania, eller til Hr Balsker Olsen i Gadsfel.

Kristiania den 6te December 1860.

Rettelser i forr. No.

Eidste Side 1ste Sp. 34te og 35te Linie franedet udgaa.

Christiania Kornpriser.

Udenlandsk

Rug østersøisk 4 Spb. 84 s.
Rug dansk 4 Spb. 24 s.
Byg 2rabit 19 s.
Erter 5 Spb.
Hvede 6½ Spb.

Christiania Fiskepriser.

Slb, Klobmb. 5 a 5½ Spb. pr. Td.
Slb, stor Mib. 4½ a 4¾ Spb. pr. Td.
Slb, smaa do. 4 a 4½ Spb. pr. Td.
Slb, stor Christ. 16 a 17 s. pr. Td.
Slb, smaa do. 11 a 12 s. pr. Td.
Storfet 1 Spb. 18 s. pr. Bog.
Vildbælfet 3 s. 18 s. pr. Bog.
Smaafet 3 s. pr. Bog.
Kobstjer 8 s. pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Dagttagelser

paa Christiania Observatorium.

1860. Oktbr.	Barometerstand i franske Lin. ved 0°.			Temperatur i Skyggen. R.			Veirbemærkning.	
	Al. 7 F.	Al. 2 C.	Al. 10 C.	Al. 7 F.	Al. 2 C.	Al. 10 C.		
1	341 ^{''} 7	341 ^{''} 1	340 ^{''} 0				Blandet. O.	
2	38 3	37 1	35 5	+	3 ^o 9	+	4 ^o 3	Lidt Regn Estern. S.
3	33 9	30 8	24 9		2 6		5 5	Regn. ONO.
4	27 7	30 5	32 2		5 5		7 3	Skyet. NW.
5	32 8	31 7	32 6	+	0 3		5 7	do. NO.
6	35 8	37 4	38 3	-	0 7		6 8	Lemm. Hart. NW.
7	35 7	32 6	31 1	+	2 0		3 9	Regn SO-NW.
8	30 2	30 0	29 8	+	2 1		7 0	Blandet. NW-SO.
9	29 6	30 0	31 8	-	0 3		5 8	do. NO.
10	32 6	32 3	31 5	+	1 7		3 7	Skyet. NNW.
11	30 3	29 9	30 6	+	0 5		1 0	Slud. S-NO.
12	31 6	31 9	32 9	-	0 6	+	0 7	Lemm. Hart. NW-O.
13	33 5	33 6	34 1	-	5 6		0 3	Blandet. N-O.
14	34 7	35 5	35 9	+	0 7	+	2 0	Lyft. NO-NW.
15	35 9	35 2	33 4		2 3		4 0	Regn NO-SO.
16	30 2	27 5	28 3		5 4		7 6	Stærk Regn SO.
17	30 4	30 2	31 1		5 2		7 8	Blandet. SSO.
18	31 2	30 3	27 5		5 9		7 0	Lyft. Lidt Regn. S.
19	26 3	27 5	28 9		7 4		8 9	Blandet. SSO-SSW.
20	24 7	35 4	27 4		6 5		7 2	Lidt Regn Form S.
21	28 9	32 0	34 8	+	7 2		7 8	Blandet. W.
22	36 7	37 3	37 5	-	1 0		5 6	Klart. W.
23	36 6	36 1	36 1	+	1 9		3 8	Lyft. NNW-NO.
24	38 0	39 2	39 8	-	0 3		2 7	Laaget. Lidt Regn. NO-SO.
25	39 3	38 2	37 4	+	3 0		4 9	Ligesaa. SO.
26	37 4	37 6	37 6		7 0		7 7	Skyet. S.
27	37 8	38 3	39 2		7 8		7 0	Regn. SSO.
28	39 6	39 8	40 0		6 0		5 7	Regn og Laage. SO.
29	40 4	41 1	41 7		6 1		6 3	Stærk Regn. ONO-SSO.
30	42 3	42 9	43 3		4 3		4 9	Lidt Regn. NO.
31	43 3	42 7	41 8	+	3 6	+	3 4	Lyft. SO.

Regnhøide = 5 Lmr. 1½ Lin.

Christiania.

Lyft og forlagt af W. E. Fabritius.